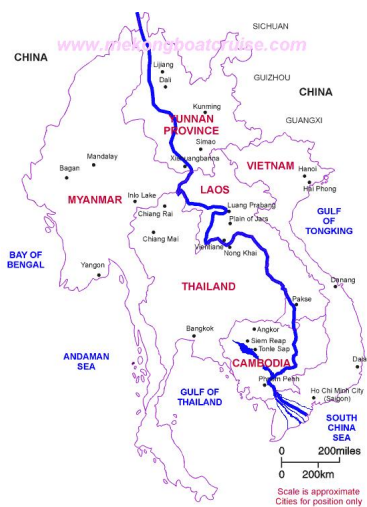

Vi^oc Trung Qu^oc xây đ^ong các con đ^op trên th^ong ngu^on dòng sông Mê Công đã làm cho các qu^oc gia ^o vùng h^o l^ou t^oc gi^on và đi^ou này đã t^oo cho M^o m^ot "chi^on tr^ong" chi^on l^oo^oc khác đ^o cân b^ong ^onh h^ong ngày càng gia t^ong c^oa B^oc Kinh ^o khu v^oc ^ong Nam Á.

Cu^oc tranh cãi ngày càng t^ong v^o v^on đ^o này x^oy ra vào th^oi đi^om khi M^o th^oc hi^on m^ot lo^ot các sáng ki^on m^oi trong khu v^oc, bao g^om lãnh đ^oo m^ot cu^oc t^op tr^on quân s^o đa ph^ong g^on đây ^o Campuchia, cu^oc di^on t^op chung h^oi quân v^oi Vi^ot Nam, các cu^oc th^oo lu^on v^oi Hà N^oi v^o chia s^o nhiên li^ou h^ot nhân và thông báo c^oa Oasinht^on v^o vi^oc M^o s^o tái can đ^o v^oi Kopassus - đ^on v^o l^oc l^ong đ^oc bi^ot c^oa Indônêxia.

Di n đ n khu v c các qu c gia òng Nam Á (ARF) t ch c Hà H i vào cu i tháng 7 đã b "che ph" b i s c nh tranh gi a hai c òng qu c M và Trung Qu c, v i vi c Ngo i tr òng M Hillary Clinton nói r òng M s n sàng làm trung gian trong các cu c tranh ch p lãnh th và lãnh h i ò khu v c bi n òng. Nhi u qu c gia òng Nam Á khác, bao g m Vi t Nam, tin r òng B c Kinh ngày càng coi khu v c hàng h i đang tranh ch p này nh m t cái h c a Trung Qu c.

Ngo i tr òng Trung Qu c D òng Khi t Trì đã ph n òng m nh m l i l i phát bi u c a bà Clinton, nói r òng M đang h òng t i m t "cu c t n công nh m vào Trung Qu c", tr c khi nh c nh các qu c gia òng Nam Á r òng Trung Qu c là m t n c l n, ám ch r òng n u tách bi t riêng l nh ng n c này v n còn nh bé. á p l i, Campuchia, Vi t Nam và nh ng n c ti p theo nh òn òn xia, Thái Lan và Philíp pin đang c g òng thi t l p các m i quan h m i v i M đ làm đ i tr òng v i s tr i d y nhanh chóng c a Trung Qu c.

S "bao vây" chi n l c đó ngày càng th hi n rõ trên dòng sông Mê Công. V i b n trong t òng s tám con đ p đ c xây d òng theo k ho ch đã hoàn thành trên dòng sông Lan Th òng (tên c a Trung Qu c đ t cho ph n sông Mê Công ch y trên lãnh th n c này), và chín con đ p khác đang đ c xây d òng ho c đang ch xây d òng ò khu v c gi a và h l u c a dòng sông trên đ t Lào và Campuchia, hi n v n ch a rõ tác đ òng c a t t c nh ng con đ p này nh th nào đ i v i khu v c. M t ph n c a v n đ đó là ch a có m t cách ti p c n đ c đi u ph i gi a các bên, đi u đó không ch có ngh a r òng các quy t đ nh c a m t qu c gia đ c đ a ra đ a trên c s "các l i ích qu c gia đ u tiên", mà còn là s m t lòng tin và s t c gi n gia t òng gi a các bên có liên quan đ n dòng sông.

Theo Ti n s Richard Cronin, Giám đ c Ch òng trình òng Nam Á c a Trung tâm nghiên c u Stimson ò th ò Oasinht n, "vi c đ a ra các quy t đ nh b phân m òng và thi u s đi u ph i gi a các bên" có ngh a là t t c các bên s xúc ti n các đ án riêng c a h mà không hi u rõ v i vi c nh ng con đ p riêng bi t này s tác đ òng nh th nào đ n dòng sông và toàn b khu v c.

Trung Quốc kiểm soát phần thượng lưu của dòng sông, nên ch a đ ng h u h t các t i m n ng v th y đ i n. Ông Ukrit Pathmanand c a h i h c Chulalongkorn B n g c nói r ng các v n đ an ninh phi truy n th ng có th n i lên t v i c xây đ ng thêm các con đ p, nh ng ng i b t m n do m t thu th p t v i c đánh b t th y s n hay đ t canh tác do nh ng thay đ i c a dòng sông gây ra có th đ n t i nh ng b t n x h i. Tuy nhiên, ông Ukrit nói thêm r ng các l i ích c a v i c xây đ ng thêm các nhà máy th y đ i n c n ph i đ c cân nh c so v i nh ng thi t h i t i m tàng mà v i c xây đ ng này có th gây ra đ i v i môi tr ng và đ i s ng con ng i.

Cu c tranh cãi v các con đ p trên sông Mê Công ngày càng g n ch t v i các v n đ chính tr khu v c và toàn c u. M t y ban liên chính ph c a b n qu c gia g i là y h i Sông Mê Công (MRC) đ c thành l p v i m c đích qu n lý t t h n các v n đ phát tri n trên dòng sông. MRC bao g m Campuchia, Lào, Thái Lan và Vi t Nam, đ c thành l p n m 1995, t ch c h i ngh th ng đ nh đ u tiên Huahin, Thái Lan, vào tháng 4/2010. áng chú ý là Trung Quốc và Mianma ch đ c ch p nh n quy ch quan sát viên trong MRC, b t ch p v i c hai n c này c ng có liên quan đ n sông Mê Công.

Ông Pornlert Lattanan, Ch t ch t p đoàn General Electric c a Thái Lan, nói r ng khó có th Campuchia và Lào s n u v n đ sông Mê Công v i B c Kinh v n có quan h g n g i v i c hai n c này. i u này đã đ c ch ng ki n t i h i ngh th ng đ nh MRC khi Th t ng Campuchia Hun Sen cho r ng m c n c th p v v ng h l u sông Mê Công là do bi n đ i khí h u, h n là do v i c Trung Quốc gi l i ngu n n c đ ng sau các con đ p c a n c này.

Th t ng Thái Lan Abhisit Vejjajiva t ra th n tr ng h n khi nói r ng h i ngh th ng đ nh đã g i m t thông đ i p "t t c các qu c gia v khu v c sông Mê Công, c v khu v c th ng l u và h l u, đ u là nh ng n c có liên quan và t t c chúng ta đ u ph i có trách nhi m chung đ i v i s b n v ng lâu dài". Tháng 6/2010, các quan ch c Thái Lan đã công khai và m n h n khi ông Prasarn Maruekpithak, m t đ i di n c a Thái Lan trong h i ngh MRC v Vi t Nam, đã tuyên b r ng "b n con đ p c a Trung Quốc trên khu v c th ng l u c a sông Mê Công đã phá h y h sinh thái c a dòng sông này. Hi n gi, n c này còn có ý đ nh xây đ ng thêm 12 con đ p n a v khu v c h l u".

Vi t Nam c ng t ra lo ng i v nh ng con đ p, bao g m c nh ng con đ p có k h o ch xây đ ng trên ph n lãnh th c a Lào và Campuchia. Ông Lê c Trung, Giám

đc y ban qu gia v sông Mê Công c Việt Nam, ngày 29/6 nói r: "Việt Nam có nhng quan ngi sâu s c v các k t qu nghiên c u đ i v i nhng d án xây đng các con đ p, đc bi t là nhng tác đng có th có đ i v i nông nghi p và th y s n".

M i đe d a có th c m nh n đ đ i v i an ninh và đ i s ng đó là v n đ này đã thu hút s quan tâm c a nhng qu gia bên ngoài khu v c ô ng Nam Á. Nh t B n đã t ch c m t cu c h p v i các qu gia sông Mê Công t i Hà N i bên l h i ngh ARF đ th o lu n m t sáng ki n chung "Mê Công Xanh" cho th p k ti p theo, v i m c đích đ i phó v i nhng thách th c nh là các th m h a thiên tai hay n n phá r ng. y ban h p tác phát tri n n c ngoài c a Nh t B n đ đ c coi là nhà tài tr cho m t h i th o B ng c v ch đ này, cho th y nhng s quan tâm c a Nh t B n trong khu v c n i mà Tôkyô có nhng quan h đ u t và th ng m i to l n.

Đ c bi t, M c ng đang can d vào v n đ sông Mê Công nh m t ph n trong n l c ch ng l i nh h ng đang gia t ng c a Trung Qu c. Ngo i tr ng M Hillary Clinton g n đây đã g p g v i nhng ng i đ ng c p c a Campuchia, Lào, Thái Lan và Việt Nam i Hà N i trong Sáng ki n H l u sông Mê Công (LMI), đ đ c thành l p vào tháng 7/2009, nh m t ph ng ti n nh m t ng c ng h p tác trong các l nh v c môi tr ng, y t, giáo d c và phát tri n c s h t ng.

Theo Ti n s Cronin, sông Mê Công có th s m b Trung Qu c ki m soát, v i vi c các qu gia i vùng h l u ph thu c vào vi c x n n c t nhng con đ p đ đ c xây đng trên sông Mê Công i đ a ph n hai t nh Vân Nam và Qu ng Tây đ gi cho dòng sông kh i khô c n trong mùa khô. Trung Qu c đã bác b r ng nhng con đ p c a n n c này là nguyên nhân gây ra m c n n c th p c a dòng sông, th hi n qua vi c i s quán Trung Qu c B ng c đã ra tuyên b ngày 11/3 nói r ng nhng tuyên b v nh h ng c a các con đ p c a Trung Qu c là "vô c n c và không chính xác".

Ánh giá đó c ng đ đ c ch ng th c m t ph n b i Giám đc đi u hành MRC Jeremy Bird khi ông này tuyên b r ng m c n n c th p c a sông Mê Công có th là do n n h n hán i khu v c ô ng Nam Á đ u n m nay gây ra. Tuy nhiên, ông Bird c ng không bác b kh n ng v i vi c nhng con đ p c a Trung Qu c c ng có th là

nguyên nhân.

Ti n s Cronin th a nh n r ng nh ng đ ngh g n đây c a M có liên quan tr c ti p đ n đ a chính tr , nh ng ông nói r ng ban đ u s khó kh n đ đ a v n đ sông Mê Công lên màn hình rađa ho ch đ nh chính sách Oasinht n do quá nhi u v n đ mà M đang ph i đ i m t ı châu Á và các khu v c khác trên th gi i. M i nguy hi m là vi c g p l i t t c các v n đ môi tr òng, chính tr và kinh t -xã h i trên sông Mê Công vào s c nh tranh gi a hai siêu c òng M và Trung Qu c, đ i u có th che ph các b c đi th c t và các bi n pháp xây d òng lòng tin c n thi t đ có th gi i quy t hi u qu t òng lai c a dòng sông.

Tuy nhiên, ông Cronin tin r ng vi c M công khai quan tâm đ n v n đ sông Mê Công ít nh t có th nh c nh Trung Qu c "l ng nghe h n đ n nh ng quan ng i c a các n c khác". ó là m t trong nh ng l i gi i thích v quy t đ nh c a B c Kinh trong tháng 6 v vi c m i các quan ch c c a các n c òng Nam Á t i th m m t s đ p n c trên sông Mê Công ı ph n lãnh th phía Nam Trung Qu c.

Dù v y, xét t i các nhu c u n ng l òng ngày càng t ng c a n n kinh t đang phát tri n m nh m c a Trung Qu c và m t "c m gi c" có th đang tr i d y ı B c Kinh cho r ng M và các n c òng Nam Á đang b t đ u h p tác đ ki m ch các l i ích đang m r ng c a Trung Qu c./.

ı c b n g c: [**US dips into Mekong politics**](#)

(ı ngh ch đ c d n đ òng link m i thông tin, bài vi t trên www.nghiencuubiendong.vn, không c t đ òng l i khi ch a có s đ òng ý c a Ban Biên t p Website)

